

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 541/2020-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Rastislava Kaššáka a sudcov Jany Baricovej a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Orthovou, Rebarborová 1/B, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cpr 5/2017 takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cpr 5/2017 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava III **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cpr 5/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Okresný súd Bratislava III **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie **3 000 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava III **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **450,29 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cpr 5/2017. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 541/2020-14 z 1. decembra 2020 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľa v celom rozsahu na ďalšie konanie.

3. Z ústavnej sťažnosti, jej príloh a pripojeného spisu okresného súdu vyplýva, že sťažovateľ (ďalej aj „žalobca“) podal 7. apríla 2017 okresnému súdu žalobu proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaný“), o určenie, že pracovný pomer trvá, a o náhradu mzdy. Okresný súd vykonal iba úkony smerujúce k zaslaní žaloby, vyjadrenia žalovaného k žalobe, žalobnej repliky a žalobnej dupliky, pričom posledný úkon bol vykonaný ešte v marci 2018. Dňa 11. septembra 2019 sťažovateľ požiadal o stanovenie termínu pojednávania a v dôsledku nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní sa 14. januára 2020 obrátil na predsedu okresného súdu so sťažnosťou na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu na túto sťažnosť žiadnym spôsobom nereagoval a vo veci nebol stanovený ani termín pojednávania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) okresný súd dosiaľ nerozhodol o jeho žalobe, a to napriek skutočnosti, že podal sťažnosť na prietahy predsedovi okresného súdu,
- b) jeho vec nemožno považovať za skutkovo či právne zložitú a doterajšia dĺžka napadnutého konania nie je vyvolaná ani jeho správaním,
- c) za prietahy v napadnutom konaní je zodpovedný okresný súd, ktorý svojím nekonaním spôsobil, že nedošlo k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza, v dôsledku čoho boli porušené jeho práva uvedené v bode 1 odôvodnenia tohto nálezu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd sa k ústavnej sťažnosti nevyjadril, na výzvu ústavného súdu reagoval iba predložením na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu a oznámením, že netrvá na ústnom prejednaní veci. K veci sa nevyjadrila ani zákonná sudkyňa.

III.2. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ vo svojej replike zotrval na podanej ústavnej sťažnosti, keďže sa okresný súd k veci nevyjadril. Zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní veci.

7. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote je založená na jeho tvrdení, že okresný súd svojou nečinnosťou v napadnutom konaní spôsobuje zbytočné prietahy.

9. Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 23 Cpr 5/2017 zistil, že vo veci dosiaľ nebolo uskutočnené ani jedno pojednávanie. Okresný súd ku dňu doručenia ústavnej sťažnosti vykonal iba niekoľko relevantných procesných úkonov, keď podaním datovaným 24. apríla 2017 vyzval žalovaného, aby sa vyjadril k podanej žalobe (výzva zaslaná poštou 16. mája 2017, pozn.), následne 3. augusta 2017 zaslal vyjadrenie žalovaného na zaujatie stanoviska žalobcovi, 20. novembra 2017 zaslal žalovanému repliku žalobcu a 20. februára 2018 zaslal vyjadrenie žalovaného žalobcovi.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru, pozn.) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sporová strana obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

12. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

13. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie strany sporu a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd

považuje aj povahu prerokovanej veci (predmet sporu) a jej význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02).

14. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom napadnutého konania je určenie, či pracovný pomer trvá a posúdenie nároku sťažovateľa z neplatného skončenia pracovného pomeru, t. j. ide o existenčnú vec, kde sa predpokladá osobitná pozornosť venovaná efektívnemu a rýchlemu postupu súdu. Pracovnoprávne spory predstavujú bežnú agendu všeobecných súdov, ich povaha si však vyžaduje zvýšenú starostlivosť súdu o naplnenie účelu súdneho konania. Hodnotením tohto kritéria ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla ospravedlniť nečinnosť okresného súdu v napadnutom konaní.

15. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na priet'ahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť. Ústavný súd konštatuje, že nezistil také správanie sťažovateľa ako strany sporu v napadnutom konaní, ktoré by prispelo k zbytočným priet'ahom.

16. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd konštatuje, že prvoinštančné konanie, ktoré sa začalo dorúčením žaloby sťažovateľa okresnému súdu 7. apríla 2017, dosiaľ (po takmer štyroch rokoch) nebolo skončené, pričom vo veci sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

17. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cpr 5/2017 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto rozhodnutia).

18. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd súčasne prikázal okresnému súdu konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov. Keďže v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené, ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa v tejto časti vyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto rozhodnutia).

19. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur, ktoré odôvodňuje skutočnosťou, že v dôsledku neúmerne zdĺhavého postupu okresného súdu trpí pocitmi neistoty, krivdy, márnosti a nespravodlivosti.

20. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

21. Vzhľadom na konštatované zbytočné priet'ahy okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy predovšetkým takmer absolútnu nečinnosť okresného súdu v trvaní troch rokov a neprimeranú dĺžku napadnutého konania, ako aj s prihliadnutím na význam sporu pre sťažovateľa, ústavný súd považoval priznanie sumy 3 000 eur za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

V.
Trovy konania

22. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 450,29 eur (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

23. Ústavný súd vychádzal pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 vyhlášky) uskutočnený v roku 2020 predstavuje sumu 177,00 eur. Takto stanovená odmena spolu s režijným paušálom v sume 10,62 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 187,62 eur za jeden úkon uskutočnený v roku 2020. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo spolu s daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 450,29 €.

24. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2021

Rastislav Kaššák
predseda senátu